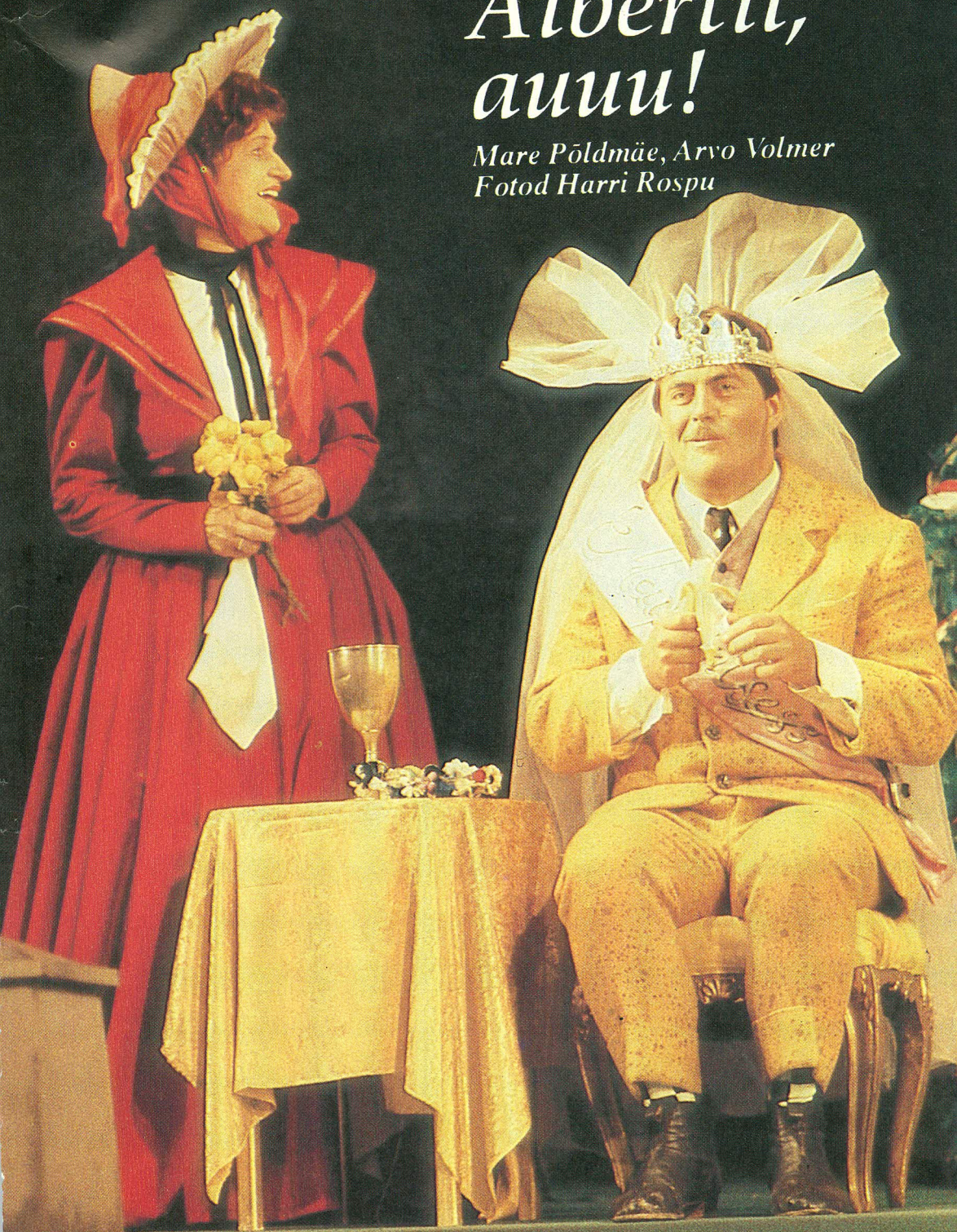

Auuu, Albertil, auuu!

*Mare Põldmäe, Arvo Volmer
Fotod Harri Rospu*

Lihunikusell Sid (Mati Vaikmaa) ja pagari tütar Nancy (Pirjo Levandi).

Lk-139: Alberti ema (Urve Tauts) manitseb mäprintsiks kroonitud poega (Mati Kõrts) väärakalt käituma.

Naeru ja lustimist kõlab "Estonia" teatri "Albert Herringule" saalist vastu harjumatult palju. Muidugi – tegemist on koomilise ooperiga. Klassikalises ooperis ei tähenda määratlus "koomiline" kaugeltki alati, et nalja saab. Pigem küll seda, et etenduse lõpul ei jää lavale ("Jumalate hukk" – isegi jumalad surevad!) tegelaste surnukehi. Kui esietenduse eel kõlasid ajakirjanduses märksõnad "kaasaegne, raskestimõistetav" ja muud taolist, siis etendus ise on näidanud, et...

Jah, mida?

Ooperi lõpul on kostnud "braavo"-hüüdeid, mis meie saalides polegi nii tavaline. Ja mitte ainult esietendusel. Põhjus – küllap erakordselt hea alusmaterjal Guy de Maupassant'i, libretist Eric Croiser' ja helilooja Benjamin Britteni poolt. Just tegelaste karakterite koloriitsele väljajoonistamisele on teos üles ehitatud. Ja millised need karakterid on! Kuigi lavastuses on ehk välja toodud muudki, mida autorid polegi sõnaselgelt (muusikaselgelt?) teosesse pannud.

Lavastaja Neeme Kuningas ei seadnudki eesmärgiks viia lugu puhtalt inglise ühiskonda. See võib toimuda ükskõik kus, ka tänasel Eestimaal. Sest see leedi Billowski loodud vooreslik maailm on nimelt illusoorne ning sellest tulenebki loo koomika. Kõigile tema katsetele võimutäius enda väikestes ahnetesse kättesse haarata vastavad tema sõltlased küll ülipüüdliku jah-sõnaga, kuid unustavad samal hetkel kõik lubadused. Silmakirjalikus? Seda kindlasti. Aga mitte ainult. On ju kõige lihtsam võimule kaasa noogutada, nõustuda ja siiski omamoodi edasi teha. Nagu toimivad politseiülem ja linnapea sala- mahti "lapikust" rüübates, pärast karskuse kiitmist loomulikult. Need kujud seal laval – leedi Billowski ees küll ülipüüdlikkusest kanged – on ju maiste soovide ja röömudega lihas-verest inimesed. Nende omavahelised suhted (mida nad kõikvõimsa leedi ees alati varjatagi ei viitsi) on hoopis teistlaadi kui tervel kogumil "valitsejannaga".

Esimese äratundmisröõmu peaks pakkuma Hardi Volmeri nutikas lavakujundus. Willendorfi ja Milose Veenused vaatavad laval vastu juba enne seda, kui lugu ise algab. Hardi Volmer on "Estonia" teatri afišil uus nimi. Paraku ei saanud ta oma filmitöö tõttu nii palju proovides viibida kui oleks tahtnud. Ehk õnnestub see järgmise lavakujunduse puhul, milleks saab 13. mail esietenduv "Don Carlos".

Muusikapoolle eest kannavad hoolt dirigendid Peeter Lilje ja Arvo Volmer. Ehk olid esietenduse eelsed arvamused, et helikeel on raske, tingitud teose firmamärgist "XX sajand" ning mitte nimest "Benjamin Britten". Tähendab ju B.B. muusika XX sajandis midagi just nimelt sajandile tavatut. Siin pakutakse kuulajale hulganisti pidepunkte, tsitaadilaadseid lõike, mille alustalad peituvad Händeli pidulikus messias-stiilis, õigemini selle parodeerimises. Aga ka teise suure inglase Elgari pompoossust on tunda nii leedi

Billowsi aarias kui ka pidulikes osades ("Albert on hea, õilis on ta ..."). Niisuguseid "halleluujatamisi" jätkub. Lastelõigud on ilmselt pärit inglise tuntud lastelauludest. Pärast saalist väljumist jäävad kõrvu kumisema mõnedki muusikalõigud – seda ei juhtu alati isegi Verdi ooperite puhul. Kuulaja võtab ju paremini vastu ooperlikku muusikat, kus on illustreeritum karakterit. Võrreldes Verdi ja Bizet'd. "Carmeni" muusika on ju lausa näpuga näitamine, noh umbes midagi "Dallasega" võrreldavat. Kui juhtub midagi halba, siis on ka muusika süinge. Verdi ooperis seda pole. Tema tegelased laulavad alati mažooris, tinglikkuse aste on üsna suur. "Herringu" muusika pole raskesti vastuvõetav. Ja näiteks lapsed (kes on seda tükki ka päris nautinud) ei tee üldse moodsa muusika ja klassika vahet. "Herringu" muusika on ju põhiliselt laadiline, vaid taoliste osade vahel on helistikuväliseid löikusid, aga needki toetuvad laadilistele tsentrumitele. Põhiliselt on see ju meloodiline muusika, mida on kergelt dissonantsiga võrreldatav.

Uudne on ka see, et kaks kolmandikku orkestriaugust on kinni kaetud. Tänu sellele jõuab saali ka lauljate tekst. Akustilised probleemid langevad ära ning tasakaal orkestri ja lava vahel on tagatud. Tegelased on toodud publikule lähemale.

Miks "Albert Herring" üldse kavva võeti? Küllap oli selle põhjuseks kirev tegelastegalerii, need kümme solisti, kes kõik "Estonia" teatris leiduvad. Lugegem nad üles: Leedi Billows – Mare Jõgeva; Florence Pike, tema majapidajanna – Marika Eensalu; Miss Wordsworth, kooliõpetajanna – Kai Parmas; Mr. Gedge, kirikuõpetaja – Tarmo Sild; Mr. Budd, politseiülem – Teo Maiste; Linnapea – Ivo Kuusk; Sid – Mati Vaikmaa; Missis Herring – Urve Tauts; Albert Herring – Mati Kõrts; Nancy Waters – Pirjo Levandi.

Zanriliselt on "Albert Herring" küll kammerooper, aga nii lavastust kui ka ansambli suurust arvestades ei mõju üldse väiksena. Koori küll ei ole, aga seda õieti ei märkagi, sest ansambli osa on nii suur. See on suur lugu, kus laval on palju rahvast mitte ainult kõlamassi mõttes, vaid ka laval "sebimas".

"Albert Herring" on esimene lavastus, mis "Estonia" teatri mängukavas läheb selgelt plokki. Tahaks väga loota, et see tagab stabiilsuse ja kindlustab selle, et muusikaline ja lavastuslik täpsus jääb paika. Enne iga etendusteplokki (teine plokk tuleb novembri lõpul – detsembril algul) on proovid.

Lady Billows (Mare Jõgeva), linnapea (Ivo Kuusk), politseiülem (Teo Maiste) ja kirikukoori õpetaja (Kai Parmas) maiprintsi kroonimispeol.

